FYLKESMANNEN I SØR - TRØNDELAG

MILJØVERNAVDELINGEN

RAPPORT

6-1990

EN ORNITOLOGISK KONSEKVENSANALYSE
AV RUSASETVATNET I ØRLAND KOMMUNE,
SØR-TRØNDELAG, ETTER NEDTAPPINGEN

FAGGRUPPE:

- [ ] FISK
- [ ] KART OG DATA
- [x] NATURVERN, FRILUFTSLIV
- [ ] VANN, AVLØP, RENOVASJON
- [ ] VILT
- [ ] VASSDRAGSFORVALTNING

TRONDHEIM

FORORD

Denne rapporten er utarbeidet som hovedoppgave ved utmarksteknikeren, Distriktshøgskolen - Hedmark, avd. Evenstad. Forfatter er Georg Bangjord.

Rapporten representerer en status for Rusasetvatnet, Ørland kommune pr. 1988, og er den første totaloversikt siden 1975.

Våtmarksområder som Rusasetvatnet er meget sjeldne i vår del av landet, og en av de viktigste grunnene til at vatnet ikke ble tatt med i våtmarksplanen for Sør-Trøndelag, var dets forhistorie som oppdemt møllevatn. Med det betydelige presset det er på våtmarksområder i vår tid, er det viktig at forståelsen for bevaring av slike naturtyper økes. Denne rapporten er et bidrag i så måte. Det undersøkte området er lite, men kan oppvise et imponerende artsmangfold. Antallet fugler som benytter området i deler av året understreker også hvor viktig det er å bevare slike områder i regionen. Når antall områder går ned, øker betydningen av de resterende.

Det er derfor forstemmende å erfare at siden denne rapporten ble skrevet, har store deler av vannet blitt tørrlagt gjennom drenering. En av de mest særegne våtmarksbiotoper i Trøndelag synes å være ødelagt for alltid.

Trondheim 11. juni 1990

Herlaug Dørum
fylkesmiljøvernsjef

Aage Tørris Ekker

EN ORNITOLOGISK KONSEKVENSANALYSE AV RUSASETVATNET I ØRLAND KOMMUNE, SØR-TRØNDELAG ETTER NEDTAPPINGEN

AV

GEORG BANGJORD

DISTRIKTSHØYSKOLEN HEDMARK, AVD. EVENSTAD, UTMARKSTEKNIKEREN.

FORORD

Denne rapporten tar i hovedsak for seg ornitologiske registreringer fra Rusasetvatnet i tidsrommet 1958-1988. Stort sett dreier det seg om observasjoner gjort ved tilfeldige besøk av en rekke observatører. I 1974 gjorde Jon Suul med flere en grundigere undersøkelse av området, i forbindelse med utarbeidelsen av verneforslag for området. Resultatene fra Suul's registrering danner hovedgrunnlaget for vår viten om fuglefaunaen i området før nedtappingen av vatnet (Suul-75). Videre ble det i 1986 foretatt grundige undersøkelser av undertegnede med flere.

Det er et håp at denne rapport vil være til hjelp ved videre forvaltning av området, slik at en kan komme til en løsning i konflikten mellom jordbruk- og verneinteresser i Rusasetvatnet med omkringliggende områder.

En stor takk rettes til naturverninspektør Aage Tørris Ekker, for faglig rettledning og hjelp til å skaffe til veie tidligere publikasjoner, brev og møtereferat på saker fra området. En takk også til fylkesmannen i Sør-Trøndelag, miljøvernavdeling for økonomisk støtte til dekning av reiseutgifter ved besøk i området i 1988.
Videre takkes Kari Kolle, tidligere naturvern- og friluftssekretær i Ørland kommune, for stønad til dekning av reiseutgifter under arbeidet i 1986.
Ellers skal Øystein R. Størkersen og Stein Are Sæther (m.flere), som har nedlagt et betydelig registreringsarbeid over en årrekke, ha en stor takk for å ha bidratt med opplysninger om fuglefaunaen i området. Nåværende naturvern- og friluftssekretær i Ørland kommune Gro Aalbu og botaniker Øystein R. Størkersen skal også ha takk for gjennomlesning og verdifulle kommentarer til rapporten. Til slutt rettes en takk til Berit Broen, som har stått for tegningene i rapporten.

Georg Bangjord

Georg Bangjord.

Evenstad 8. mars. 1988.

INNHOLD

SAMMENDRAG

Sammen med Litlvatnet i Agdenes kommune, utgjorde Rusasetvatnet de eneste ferskvannslokalitetene i lavlandet i Sør-Trøndelag som var særlig verneverdig ut fra ornitologiske kriterier. Rusasetvatnets verdi som fuglelokalitet er vel dokumentert i denne rapporten og det er naturlig at en tar vare på området, slik at mangfoldet og variasjonen ikke ytterligere forringes. Skulle så skje, vil Ørlandet og Sør-Trøndelag fylke bli en særegen naturtype fattigere. Rusasetvatnet er en liten brikke i et ellers stort våtmarkskompleks på Ørlandet/Bjugn og Agdenesområdet. Våtmarksfuglene i området har helt tydelig et mønstertrekk imellom de aktuelle områdene. Dette gjelder spesielt i trekktidene, hvor Rusasetvatnet ligger sentralt i forhold til betydelige rasteplasser som bl.a. Brekstadfjæra, Litlvatnet i Agdenes, Flatnesfjæra, Grandefjæra og Uthaugfjæra.

Rusasetvatnet er idag ødelagt, sammenlignet med vatnets utvalg av fugl og vegetasjon i vann og tilstøtende omgivelser som fantes før nedtappingen. På tross av dette er det fremdeles av stor verdi å kunne bevare så mye av området som mulig. Fuglelivet, arts- og antallsmessig, er ikke gått tilbake, slik at området også idag fungerer som en viktig fuglelokalitet. Området har først og fremst fått en dreining fra et hekkeområde for krevende fuglearter som bl.a. sothøne, til rasteplass for trekkfugl og yngleområde for tilpassningsdyktige arter. Rusasetvatnet kan idag til sine tider huse usedvanlige store mengder og stort artsmangfold av fugl. Dette skyldes bl.a. at området ligger i et sentralt trekkområde og at en rekke våtmarksbiotoper fremdeles er til stede.

INNLEDNING

Rusasetvatnet ligger i Ørland kommune i Sør-Trøndelag, og utgjør en særegen naturtype med omkringliggende myrområder i det ellers kulturpregede landskapet. Vatnet var trolig opprinnelig et sumpområde, men ble til et vannbasseng ved oppdemning for ca. 200 år siden. Gjennom tidene har naturlige ytre påvirkninger, og en rekke menneskelig inngrep, ført utviklingen til dagens Rusasetvatn, som oppfyller flere av de faktorer som betinger en variert og rik fauna i området. Området var kjent for sin særegne natur og rike fauna før nedtappingen. Nå er kun rester igjen av disse verdiene.

I løpet av de siste 30 åra har en rekke personer gjort registreringer i området, som har bidratt til den viten en nå har om faunautviklingen. En oppdaget tidlig verneverdien i området, og et verneforslag på grunnlag av feltarbeid i 1974 (Suul-74 og Jensen-75), gikk til høring i 1977 (se kapittel historikk side 7).
Fremdeles er det ikke helt klart hvilket utseende området får og hvordan det skal forvaltes i framtiden. Med hensyn til dette vil denne rapport være et redskap for det videre arbeid i saken.

Rusasetvatnet ble nedtappet våren 1983 og det er fremdeles ikke iverksatt konkrete tiltak innen området mht. å bevare naturverninteresser. Våren 1985 ble det bestemt at det skulle lages en flerbruksplan for Rusasetvatnet. Høsten 1986 ble flerbruksplanen formalisert ved at bygningsrådet i Ørland kommune vedtok å utarbeide en reguleringsplan for Rusaset - Reitan, hjemlet i § 24 i Plan- og bygningsloven av 1986. Denne er til behandlig våren 1989.
Vannstanden i Rusasetvatnet ble ytterligere senket i første uke av april 1989, slik at vannstanden nå er ca. 10 cm og vannspeilet er yttligere minsket, til omtrentlig 100 da. Til sammenligning var vannstanden på 414 da før nedtappingen i 1983 og 278 da etter. Konsekvensene av dette inngrepet er ikke tatt med her.

Rapporten er en oppsummering av faunistiske forhold og inngrep/ påvirkninger i området så langt det er kjent. Ut fra dette, er forslag til mulige forvaltningstiltak ved vatnet tatt med.

OMRÅDEBESKRIVELSE

Beliggenhet.

Rusasetvatnet ligger ved foten av Rusasetfjellet/Vardheia, i Ørland kommune. Omtrent midt mellom Bjugnfjorden og Stjørnfjorden helt øst på Ørlandsflata. Området dekkes av kartblad (NGO-serie M 711), Rissa 1522 II, UTM 32W MR 355 666 (63°43'50" N og 90°43'25" Ø).

Vatnet ligger i et flatt terreng, på næringsrike havsedimenter, omkranset av myr og dyrkamark. Området skjermes fra resten av Ørlandsflata (i vest) av noen lyngheier og lave konglomeratknauser. Esvikhaugen (38 moh) er den høyeste. På østsiden ruver Rusasetfjellet (282 moh), slik at vatnet ligger forholdsvis lunt til under fjellet.

Vassdragsbeskrivelse.

Rusasetvatnet med Stamselva og Reitanbekken danner Ørlandets eneste vassdrag. Vatnet lå 15 moh. før nedtappingen og var da 414 da (iberegnet utbuktningen i nord, Litlvatn) ved høgste vannstand. Bunnen er helt flat og hadde en jevn dybde på 1-1,3 m. Ved senking av vannstanden til en gjennomsnittsdybde på 0,4 meter, utgjorde vannflata ca. 278 da. Kun en svært liten del av vannflata er åpent vannspeil. Dette pga. vannplantenes (spesielt nøkkrose og tjønnaks) store dekning. Nedslagsfeltet er 5,2 km^2 (vatnet iberegnet) og består for det meste av myr, løvskog og fjell.
Hele vassdraget er sterkt påvirket av utslipp fra landbruket og fra kloakk. Ledningsevnen har økt etter nedtappingen og er nå rundt 300 uS/cm, noe som er svært høyt. Videre er konsentrasjonene av Ca, Mg og Cl forholdsvis store. I tillegg er konsentrasjonene av nitrat og fosfat meget høye i innløpsbekkene, hvor konsentrasjoner av nitrogen er målt til 10 ganger høyere enn det som er vanlig i forurenset vann. Vannkvalitet og forurensing er godt omtalt i flerbruksplanen Rusaset-Reitan (K.Kolle og G.Aalbu 1989).

Vatnet er mixotroft (dels humuspåvirket - dystroft og dels næringsrikt - eutroft/mesotroft) som følge av dels rike sedimenter, myr og næringssig fra bl.a. landbruket.

Rusasetvatnet er preget av kystklima som dermed setter vatnet i en særklasse i Sør-Trøndelag mht. bl.a. sen islegging og tidlig isgang. Disse forhold teller svært mye for vannfuglene og spesielt for sangsvane som raster ved området i vinterhalvåret.

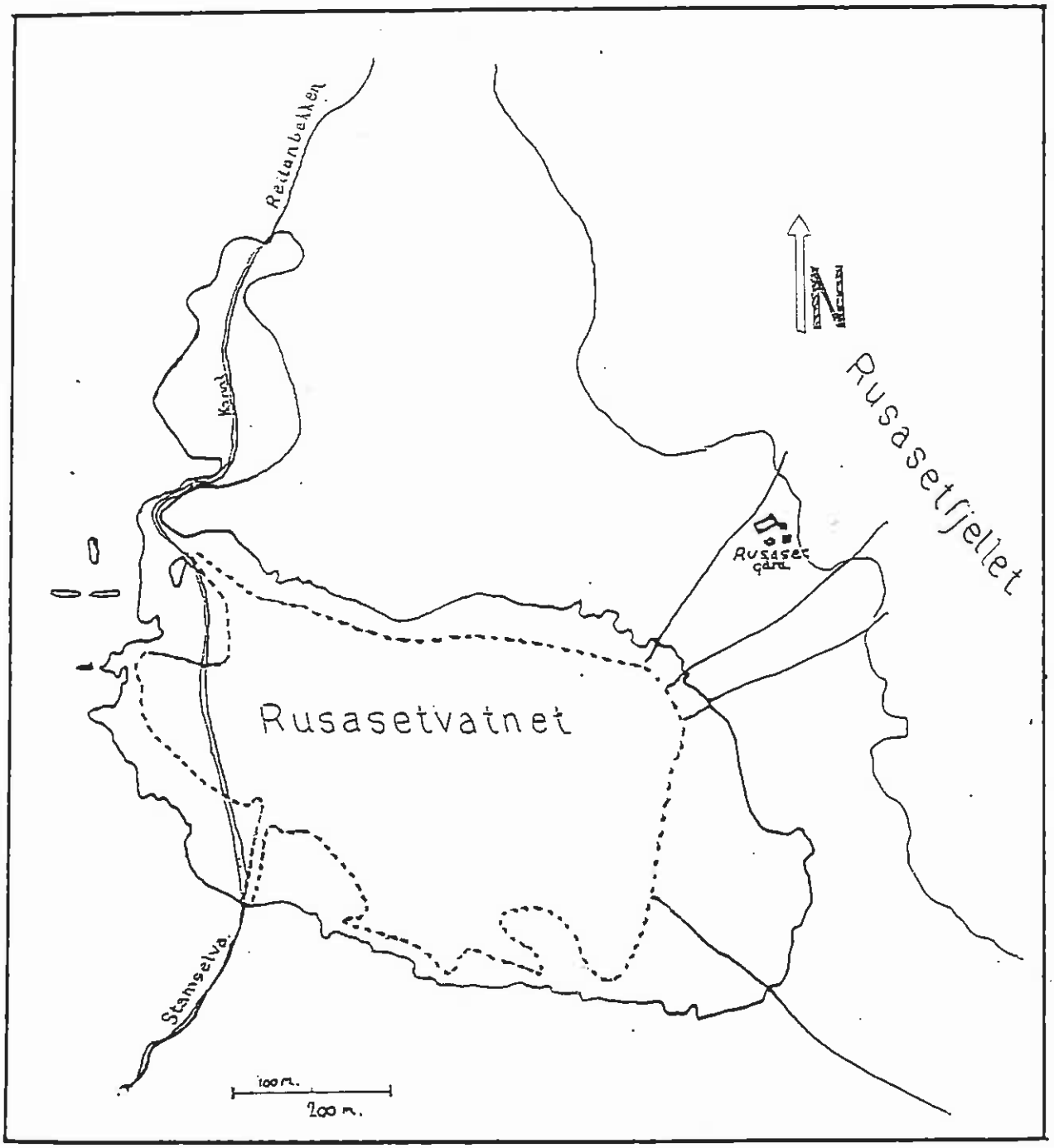

Fig. 1 Rusasetvatnets vannstand før og etter nedtappingen. Stiplet linje viser vannstand etter nedtappingen våren 1983. Nedtappingen våren 1989 er ikke tatt med.

Historikk.

Rusasetvatnet er et delvis kunstig vann. Det er antydet at oppdemningen ble gjort på 1600-1700-tallet. Under siste krig grov tyskerne en kanal fra Ørinbekken til Rusasetvatnet for å øke vanntilførselen, denne kanalen ble senere stengt (Suul-74). Bassenget har tjent som møllledam og som drikkevannskilde for Ørland kommune og flystasjonen. Fra 4.7.1960 har staten ved forsvarsdepartementet hatt rett til å regulere vatnet mellom kotene 24 og 25,3 og ta ut 438.000 m³ vann pr. år (Bergedalen-74).

Hele Ørlandsflata bestod tidligere trolig hovedsaklig av samme type myr som nå finnes ved Rusasetvatnet. Ved grøfting og opparbeiding er myrene omvandlet til innmark. Området omkring vatnet er nå mer eller mindre sterkt kulturpåvirket.

Etter tilkoblingen av nytt vassverk for Ørlandet i 1981, ble Rusasetvatnet overflødig som drikkevannskilde. Demningen ble sprengt våren 1983. Samtidig ble avløpet i Stamselva utvidet og en kanal ble gravd i Reitanbekken. Ved å utvide kanalen mellom Rusasetvatnet og Litlvatnet, ble hele Litlvatnet tørrlagt. Dette medførte at vannstanden ble senket omkring en meter, og vanndybden ble nå ca. 30 cm., vannspeilet ble nesten halvert. I 1986 og 1987 ble videre dreneringsarbeid gjort på omkringliggende brakk- og dyrkamark, både i øst og vest. Videre ble i 1988 kantsonen rett øst for demningen hogd ned, og kratt/myr områdene i dette området ble drenert og bearbeidet til jordbruksland.

I første uken av april 1989 ble yttligere vannstandsenkning foretatt til ca. 100 da vannspeil og med en gjennomsnittsdybde på ca. 10 cm.

Vannvegetasjonen, som f.eks takrør, sumpsiv, sjøsivaks og sverdlilje, på "strendene" omkring vatnet, står nå tørt og er i ferd med å bli overvokst av landvegetasjonen.

Andre inngrep og påvirkninger.

Tidligere ble det tatt ut endel torv (særlig på Vassmyra og myra mot Nydalen). Sårene etter denne virksomheten er i ferd med å forsvinne på grunn av gjengroing.

Avrenning fra bla. dyrket mark og bebyggelse har over lengre tid bidratt til økt eutrofiering av vatnet (se avsnitt vassdragsbeskrivelse). Ellers finnes ingen anlegg, stier eller luftledninger som preger området.

Oppsummering omkring jordbruks- og verneinteresser.

Ved vurdering av Rusasetvatnet som mulig naturreservat pga. sin særegne naturtype og rike dyre- og planteliv (Suul-74 & Jensen-75), ble det fremmet et verneforslag for Rusasetvatnet med nærliggende områder i 1977. Vatnet fungerte da som drikkevannsmagasin for Ørland kommune.

Det norske jord- og myrselskap hadde befaring i området høsten 1983. Rapporten fra denne befaringen vurderer størrelsen av, og kvaliteten på de arealene som kan innvinnes ved ulike senknings-alternativ. Alternativet med fullstendig tørrlegging har imidlertid flere usikkerhetsmomenter. Bl.a. må Stamselva senkes ytterligere og dette medfører at kanalen blir svært dyp. I dag har man heller ikke oversikten over eventuelt fjell i traséen. Derimot kan et alternativ med delvis tørrlegging av Rusasetvatnet gjennomføres uten ytter-ligere senking av Stamselva.

Mesteparten av myrarealene er svært dype, med et gjennomsnitt på omkring 3,5 meter, og er dermed dårlig egnet til oppdyrking.

I påvente av en avklaring mellom ovenstående landbruksinteresser og naturverninteressene, ble Rusasetvatnet ikke tatt med i våtmarks-planen for Sør-Trøndelag, som ble vedtatt i desember 1983.

I påfølgende år, har befaringer i området og en rekke møter og korrespondanse om Rusasetvatnet mellom grunneiere, Ørland kommune, miljøvernmyndighetene og NVE's Trondheimsavdeling, ført til enighet for å beholde et vannspeil. Det videre arbeid i saken er et samarbeid mellom Ørland kommune, grunneiere og fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Det er i denne sammenheng holdt flere felles-møter med representanter fra de berørte parter.

Forsvaret har nå overført sine rettigheter til Rusasetvatnet som drikkevannskilde til Ørland kommune.

Miljøverndepartementet har sett det som lite aktuelt å gjenoppbygge demningen får å oppnå den tidligere vannstanden i Rusasetvatnet. I samråd med fylkesmannen i Sør-Trøndelag har derfor departementet vedtatt å omvurdere det tidligere fredningsforslaget. Departementet tar nå primært sikte på å komme til enighet med Ørland kommune og grunneierlaget i området om en bestemt minstevannshøyde i

Rusasetvatnet, uten bruk av naturvernloven.
Dersom det viser seg umulig å oppnå en slik enighet, vil en likevel vurdere om verneinteressene dermed vil måtte ivaretas gjennom et vedtak med hjemmel i naturvernloven.

MATERIALE

Ornitologiske opplysninger fra før nedtappingen er først og fremst hentet fra rapporten til Suul (1974), som tar for seg all kjent viten om fuglelivet fram t.o.m. 1974. Det vil i hovedsak si opplysninger fra tidsrommet 1958 - 1973, hvor Rolf Dahlby (RDA), Rolf Skogstad (RSK) og Bjørn Lysklett (BLY) står for registreringene. I 1973 gjorde i tillegg Otto Frengen (OFR) og Jon Suul (JSU) et par besøk i området. I 1974 ble det foretatt 23 besøk (fra april-sept.), hovedsaklig av Jon Suul, men også Jan Sand (JSA), Ivar Spikkeland (ISP), og Tor Bollingmo gjorde registreringer dette året. Ellers foreligger 3 besøk i årene 1976-77 av undertegnede, 6 besøk i årene 1976-82 av Øystein Størkersen og et 10-talls besøk i perioden 1975-80 av Terje Leigland (TLE).
Etter nedtappingen har registreringene pågått nokså tilfeldig, bortsett fra 1986. Området ble da spesielt nøye fulgt opp for å kartlegge faunaforandringen som følge av nedtappingen. Dette på oppdrag fra forvaltningsmyndighetene, for å øke bakgrunnskunnskapen som et redskap til forvaltningen av området.

Følgende personer har bidratt med opplysninger til rapporten etter nedtappingen:

Observatør:	Bosted:	Periode:	Antall besøk:
Audun Eriksen (AER),	Trondheim	1984-86	7
Frode Falkenberg (FFA),	Trondheim	1987-88	3
Geir Lasse Aune (GLA),	Trondheim	1986	4
Georg Bangjord (GBA),	Trondheim	1983-88	18
Stein A. Sæther (SAS),	Malvik	1984-88	15
Terje Gimnes (TGI),	Trondheim	1985-88	9
Øystein R.Størkersen (ØRS),	Trondheim	1983-88	31

Tabell.1 viser besøksfordelingen etter nedtappingen.

ÅR:	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Mai.	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Des.	Tot:
1983	-	-	-	1	1	1	-	-	1	-	-	-	5
1984	-	-	-	2	3	2	-	-	2	-	-	-	9
1985	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2	2	-	6
1986	-	-	1	3	3	2	1	1	1	2	2	1	17
1987	-	-	-	1	5	3	-	1	1	1	-	1	13
1988	-	-	-	-	1	2	1	2	2	1	-	-	9
Tot.:	0	0	1	4	15	8	2	4	6	5	4	2	59

Metoder.

Registreringene av fuglelivet er stort sett basert på tilfeldig besøk i området. Mye av de innsamlede data fra området, er hentet fra amatørornitologer som har besøkt området. Mange av besøksdagene i tabell 1, dreier seg om korte besøk, med syns-utganspunkt fra en standplass ved vatnet. Trolig er dette den dominerende metode for registreringene: Basert på ett-to standpunkt ved vatnet, hvor en fra disse forsøker å registrere fuglelivet i området.
Undertegnede har fire mer omfattende besøk i området (mai-76, mai-77, juli-88 og august-88) med overnattinger og total takseringer. Ellers ble 8 dagsbesøk foretatt i 1986, hvor det ble nøye taksert rundt hele området ved de fleste av besøkene.
Tetthets-takseringer av spurvefugl er ikke foretatt systematisk, slik at bestandsestimatene er foretatt ut fra svært få takseringer og må dermed betraktes deretter.

RESULTATER

Artsliste med status for fuglefaunaen ved Rusasetvatnet.
Systematikken følger "Norsk navneliste for fugl" (Ree 1980).

Tegnforklaring:

H = hekkefugl
h = sannsynlig hekkefugl
() omkring h/H = hekker trolig ved området
T = vanlig trekkgjest
t = sporadisk/sjelden trekkgjest
O = vanlig overvintrende art
o = sporadisk/sjelden overvintringsgjest
S = vanlig oversomrende art
s = sporadisk i sommerhalvåret

+++ = tallrik
++ = mindre tallrik
+ = fåtallig

Forekomst før og etter nedtappingen.

	FØR:		ETTER:	
SKARVEFAMILIEN, Phalacrocoracidae				
1. Storskarv, Phalacrocorax carbo	(o)	+		-
HEGREFAMILIEN, Ardeidae				
2. Gråhegre, Ardea cinerea	ST	++	sT	+
ANDEFAMILIEN, Anatidae				
3. Sangsvane, Cygnus cygnus	TO	++	TO	++(+)
4. Grågås, Anser anser		-	t	++
5. Kanadagås, Branta canadensis	hT	++	HT	++(+)
6. Gravand, Tadorna tadorna	t	+	TS	++
7. Brunnakke, Anas penelope	hT	+++	hT	+++
8. Snadderand, Anas strepera		-	t	+
9. Krikkand, Anas crecca	hT	+++	HT	+++
10. Stokkand, Anas platyrhynchos	HTO	+++	HTO	+++

11.	Stjertand, Anas acuta	t	+	hT	++
12.	Knekkand, Anas querquedula	h?st	+	HT	+
13.	Skjeand, Anas clypeata	h?st	+	HT	+
14.	Toppand, Aythya fuligula	hT	++	T	++
15.	Bergand, Aythya marila	t	+	t	++
16.	Havelle, Clangula hyemalis	t	+	T	+
17.	Svartand, Melanitta nigra	t	+	t	+
18.	Sjøorre, Melanitta fusca	-		t	+
19.	Kvinand, Bucephala clangula	TO	+++	TO	+++
20.	Lappfiskand, Mergus albellus	t	+	-	
21.	Siland, Mergus serrator	ht	++	-	
22.	Laksand, Mergus merganser	t	+	-	
	HAUKEFAMILIEN, Accipitridae				
23.	Havørn, Haliaetus albicilla	-		(h)ST+	
24.	Myrhauk, Circus cyaneus	t	+	-	
25.	Hønsehauk, Accipiter gentilis	t	+	t	+
26.	Spurvehauk, Accipiter nisus	t	+	t	+
27.	Fjellvåk, Bueto lagopus	t	+	-	
	FALKEFAMILIEN, Falconidae				
28.	Tårnfalk, Falco tinnunculus	-		t	+
29.	Dvergfalk, Falco columbarius	t	+	t	+
30.	Vandrefalk, Falco peregrinus	-		t	+
	SKOGSHØNSFAMILIEN, Tetraonidae				
31.	Lirype, Lagopus lagopus	-		o	+
	RIKSEFAMILIEN, Rallidae				
32.	Myrrikse, Porzana porzana	st	+	-	
33.	Åkerrikse, Crex crex	s	+	-	
34.	Sivhøne, Gallinula chloropus	t	+	-	
35.	Sothøne, Fulica atra	HT	+++	-	
	TRANEFAMILIEN, Gruidae				
36.	Trane, Grus grus	t	+	t	+
	TJELDFAMILIEN, Haematopodidae				
37.	Tjeld, Haematopus ostralegus	(h)s	+	HS	++

	LOFAMILIEN, Charadriidae				
38.	Dverglo, Charadrius dubius	-		st	+
39.	Sandlo, Charadrius hiaticula	-		HST	++
40.	Heilo, Pluvialis apricaria	t	+	T	++
41.	Vipe, Vanellus vanellus	HT	+++	HT	+++
	SNIPEFAMILIEN, Scolopacidae				
42.	Sandløper, Calidris alba	-		t	+
43.	Dvergsnipe, Calidris minuta	-		T	++
44.	Temmincksnipe, Calidris temminckii	-		tsh	+
45.	Tundrasnipe, Calidris ferruginea	-		t	+
46.	Myrsnipe, Calidris alpina	t	+	T	++
47.	Brushane, Philomachus pugnax	h?T	++(+)	hT	+++
48.	Enkeltbekkasin, Gallinago gallinago	HT	+++	HT	+++
49.	Rugde, Scolopax rusticola	s	+	s(h)	+
50.	Småspove, Numenius phaeopus	t	+	t	+
51.	Storspove, Numenius arquata	HT	+++	HT	++
52.	Sotsnipe, Tringa erythropus	t	+	Ts	+
53.	Rødstilk, Tringa totanus	hT	+	HTS	++(+)
54.	Gluttsnipe, Tringa nebularia	t	+	T	+
55.	Damsnipe, Tringa stagnatilis	-		t	+
56.	Skogsnipe, Tringa ochropus	-		t	+
57.	Grønnstilk, Tringa glareola	t	+	-	
58.	Strandsnipe, Actitis hypoleucos	t	+	HTS	++
59.	Svømmesnipe, Phalaropus lobatus	-		?t	+
	JOFAMILIEN, Stercorariidae				
60.	Tyvjo, Stercorarius parasiticus	s	+	-	
	MÅKEFAMILIEN, Laridae				
61.	Dvergmåke, Larus minutus	-		t	+
62.	Hettemåke, Larus ridibundus	HT	++	HT	+++
63.	Fiskemåke, Larus canus	HT	+++	HT	+++
64.	Sildemåke, Larus fuscus	S	+++	sT	++
65.	Gråmåke, Larus argentatus	STo	+++	STo	+++
66.	Polarmåke, Larus hyperboreus	-		t	+
67.	Svartbak, Larus marinus	STo	++	STo	+++

	TERNEFAMILIEN, Sternidae				
68.	Makrellterne, Sterna hirundo	(S)	++	st	+
69.	Rødnebbterne, Sterna paradisaea	(S)h	++	st	+
	ALKEFAMILIEN, Alcidae				
70.	Alkekonge, Alle alle	-		t	+
	DUEFAMILIEN, Columbidae				
71.	Ringdue, Columba palumbus	H	++	H	++
72.	Tyrkerdue, Streptopelia decaocto	t(h)	+	t(h)	+
	GJØKFAMILIEN, Cuculidae				
73.	Gjøk, Cuculus canorus	TS	+	TS	+
	UGLEFAMILIEN, Strigidae				
74.	Hubro, Bubo bubo	-		t	+
75.	Jordugle, Asio flammeus	Ht	+	-	
	SEILERFAMILIEN, Apodidae				
76.	Tårnseiler, Apus apus	t	+	ts	+(+)
	SPETTEFAMILIEN, Picidae				
77.	Flaggspett, Dendrocopos major	t	+	-	
78.	Dvergspett, Dendrocopus minor	-		t	+
	LERKEFAMILIEN, Alaudidae				
79.	Sanglerke, Alauda arvensis	HST	++	HST	+(+)
	SVALEFAMILIEN, Hirundinidae				
80.	Sandsvale, Riparia riparia	HST	++	(h)T	+++
81.	Låvesvale, Hirundo rustica	ST	+++	(H)T	+++
82.	Taksvale, Delichon urbica	ST	++	(H)T	+++
	ERLEFAMILIEN, Motacillidae				
83.	Trepiplerke, Anthus trivialis	ts	+	tSh	++
84.	Heipiplerke, Anthus pratensis	HT	+++	hT	+++
85.	Linerle, Motacilla alba	HT	++	HT	++

	GJERDESMETTFAMILIEN, Troglodytidae				
86.	Gjerdesmett, Troglodytes troglodytes	t	+		-
	JERNSPURVFAMILIEN, Prunellidae				
87.	Jernspurv, Prunella modularis	HT	++	ht	+
	TROSTEFAMILIEN, Turdidae				
88.	Rødstrupe, Erithacus rubecula	h(T)	+(+)	ht	+
89.	Blåstrupe, Luscinia svecica	-		t	+
90.	Buskskvett, Saxicola rubetra	hT	++	HT	++
91.	Steinskvett, Oenanthe oenanthe	hT	++	t	+
92.	Ringtrost, Turdus torquatus	t	++	t	++
93.	Svarttrost, Turdus merula	hT	++	HT	++
94.	Gråtrost, Turdus pilaris	HT	+++	HT	+++
95.	Måltrost, Turdus philomelos	hT	++	hT	++
96.	Rødvingetrost, Turdus iliacus	HT	+++	HT	+++
	SANGERFAMILIEN, Sylviidae				
97.	Sivsanger, Acrocephalus schoenobaenus	h	+	H	++
98.	Gulsanger, Hippolais icterina	h	+	H	++
99.	Tornsanger, Sylvia communis	H	++	H	++
100.	Hagesanger, Sylvia borin	h	+	h	+
101.	Munk, Sylvia atricapilla	h	+	H	++
102.	Gransanger, Phylloscopus collybita	HT	+++	HT	+++
103.	Løvsanger, Phylloscopus trochilus	HT	+++	HT	+++
104.	Fuglekonge, Regulus regulus	T	++	t	+
	FLUESNAPPERFAMILIEN, Muscicapidae				
105.	Gråfluesnapper, Muscicapa striata	t	+	H	+
106.	Svarthvit fluesnapper, Ficedula hypoleuca	th	+	th	+
	STJERTMEISFAMILIEN, Aegithalidae				
107.	Stjertmeis, Aegithalos caudatus	-		t	+
	MEISEFAMILIEN, Paridae				
108.	Løvmeis, Parus palustris	hTO	++	hTO	+
109.	Granmeis, Parus montanus	hTO	++	HTO	++
110.	Toppmeis, Parus cristatus	-		to	+

111.	Blåmeis, Parus caeruleus	hso	+	HSO	+
112.	Kjøttmeis, Parus major	hO	++	HO	++
	SPETTMEISFAMILIEN, Sittidae				
113.	Spettmeis, Sitta europaea	-		t	+
	TREKRYPERFAMILIEN, Certhiidae				
114.	Trekryper, Certhia familiaris	t	+	-	
	VARSLERFAMILIEN, Laniidae				
115.	Varsler, Lanius excubitor	t	+	t	+
	KRAKEFAMILIEN, Corvidae				
116.	Nøtteskrike, Garrulus glandarius	-		t	+
117.	Skjære, Pica pica	SHO	+	SHO	+
118.	Kråke, Corvus corone	SHO	++	SHO	++(+)
119.	Ravn, Corvus corax	S(h)O	++	S(h)O	++
	STÆRFAMILIEN, Sturnida				
120.	Stær, Sturnus vulgaris	HT	+++	HT	+++
	SPURVEFAMILIEN, Passeridae				
121.	Gråspurv, Passer domesticus	So	++(+)	So(H)	++
	FINKEFAMILIEN, Fringillidae				
122.	Bokfink, Fringilla coelebs	HT	+++	HT	++
123.	Bjørkefink, Fringilla montifringilla	hT	+++	hT	++(+)
124.	Grønnfink, Carduelis chloris	TShO	+++	TShO	+++
125.	Grønnsisik, Carduelis spinus	ts	++	ths	++
126.	Bergirisk, Acanthis flavirostris	hT	+++	(h)T	+++
127.	Gråsisik, Acanthis flammea	To	+++	To	+++
128.	Furukorsnebb, Loxia pytyopsittacus	-		to	++
129.	Rosenfink, Carpodacus erythrinus	-		s	+
130.	Dompap, Pyrrhula pyrrhula	TO	++(+)	TO	++
	BUSKSPURVFAMILIEN, Emberizidae				
131.	Snøspurv, Plectrophenax nivalis	t	+	-	
132.	Gulspurv, Emberiza citrinella	HTO	+++	HTO	++(+)
133.	Vierspurv, Emberiza rustica	t	+	-	
134.	Sivspurv, Emberiza schoeniclus	HT	+++	HT	+++

Kommentarer til artslista.

1. Storskarv:
Et ind. ble observert 1.1.1972 (RSK). Vannet var åpent pga. en mildværsperiode. Arten opptrer svært sporadisk i ferskvann i Trøndelag, slik at registreringen nærmest må betraktes som en kuriositet.

2. Gråhegre:
Forekommer regelmessig i området før nedtappingen, hvor som oftest 1-5 ind. kunne sees så lenge vannet var åpent. Samlinger opptil 25 ind. er notert (Suul-74). Eks. 20 ind. 3.10.1974 (JSU). Etter nedtappingen er arten observert stort sett enkeltvis og sparsomt, fortrinnsvis på våren. Ingen høstobservasjoner er gjort etter nedtappingen.

3. Sangsvane:
Har både før og etter nedtappingen hatt årlig tilhold i området. Spesielt hyppig på ettervinteren og utover til mai. Inntil 150 ind. er observert beitende på innmark ikke langt fra vannet, mars-86 (GBA). 64 ind. er notert i området den 6.4.86 (ØRS) ellers er et 10-20 talls ind. mest vanlig å se på våren og i noe mindre antall på høsten. Området fungerer som en viktig raste og overvintringsplass for arten.

4. Grågås:
Opptrer svært sporadisk. Følgende observasjoner foreligger:
15 ind. 20.9.1986 (ØRS) og 17 ind. fløy over området den 25.4.87 (SAS).

5. Kanadagås:
Er utsatt på Fosen bla. i Bjugn, hvor arten hekket i Eidsvatnet og Brekkvatnet i god tid før den etablerte seg i Rusasetvatnet. Arten hekket her trolig for første gang i 1982. Siden den gang har ett par gjort hekkeforsøk årlig. Vellykket hekking ble først registrert i 1987, da paret fikk fram en unge.
Kanadagåsa har økt betydelig i antall de senere åra og er observert i flokker opp til 16 ind.(vår) 6.4.1986 (ØRS) og 41 ind. (høst) 29.8.-1986 (SAS). I.o.m. at arten har ekspandert betydelig på Fosen i

senere tid, er det vanskelig å si noe om nedtappingen har hatt noen virkning på artens forekomst i området.

6. Gravand:
Forekommer regelmessig etter nedtappingen. Spesielt vanlig på vårparten da 1-3 par ikke er uvanlig. Før nedtappingen foreligger følgende observasjoner 1-3 ind. alle i løpet av april-mai 1973 (BLY & RSK) og 1 par 5.6.77 (TLE).

7. Brunnakke:
Er vanlig trekkgjest i området. Spesielt tallrik på høsttrekket før nedtappingen, hvor over 200 ind. ble registrert 15.9.1973 (OFR) og 13.9.1974 (JSU). Etter nedtappingen har arten opptrådt i noe mindre antall både vår og høst. Jmf. tabell 6. Et par har trolig hekket de siste årene.

8. Snadderand:
Tilfeldig trekkgjest. En hann 19.5.1987 (ØRS).

9. Krikkand:
Opptrer tallrik både vår og høst. Nedtappingen ser ut til å ha hatt en positiv innvirkning, da arten har økt i antall både vår og høst (jfr. tabell 6). Max. antall: 86 ind. 30.4.1986 og 130 ind. 4.9.1983 (ØRS). Hekker fåtallig trolig årlig.

10. Stokkand:
Noen par hekker årlig. Nedtappingen ser ikke ut til å ha påvirket arten i noen særlig grad. Selv om det ser ut til at det var større vårkonsentrasjoner før nedtappingen. Eks. 120 ind. 3.4.74 (JSU). Høstbestanden ser ut til å ha økt etter nedtappingen, med ansamlinger på over 230 ind. 7.9.86 (GBA & AER). Jfr. tabell: 6. Forekommer forøvrig tallrik til alle årstider, så lenge vatnet er åpent. En mytebestand av hannfugl (50-60 ind.), pluss hekkebestanden har hatt tilhold i vatnet i sommermåndene både før og etter nedtappingen.

11. Stjertand:
Før nedtappingen foreligger kun to observasjoner: 2 ind. 19.4.69 (RSK) og 1 ind. 16.9.73 (OFR).
Etter nedtappingen ser det ut til at arten bruker området mer hyppig. Sparsom på vårtrekk (1-5 ind), men regelmessig på høstrekket (3-5 ind.). Ut over dette kan følgende observasjoner nevnes: 3 hann og 2 hunn 18.5.83 (ØRS), 1 hunn med 9 flyvedyktige unger 21.8.88 (GBA) trolig trekkende ind. og hele 27 hunnfargete ind. ble observert 24.9.88 (SAS, TGI & FFA).

12. Knekkand:
Ser ut til å ha uforandret status i området etter nedtappingen. 1-3 ind. opptrer årlig på vårtrekket (11.5-8.6). Arten ble regnet som sannsynlig hekkefugl i området før nedtapping og indikasjoner på sikker hekking er gjort etter nedtappingen (1986-GBA). Ut over vårobservasjonene kan nevnes: 1 par 1.8.74 og 3 ind. 18.8.74 (RSK), 1 hann 7.9.86 (GBA & AER).

13. Skjeand:
Ingen statusforandring etter nedtappingen. Har siden 1971 forekommet regelmessig på vårtrekket (5.5-8.6) parvis og opp til 7 ind. 1-2 par gjør trolig hekkeforsøk årlig. Mindre vanlig på høsttrekket. Følgende max. antall kan nevnes: 4 ind. 5.5. og 6.7.73 (RSK & JSU), 6 hann og 1 hunn 17.5.84 (ØRS), 3 hann og 2 hunn 20.5.84 (ØRS,SAS,AER), 3 par 15 og 24.5.86 (ØRS & GBA) og 8 ind. 26.9.84 (ØRS).

14. Toppand:
Regelmessig i trekktidene, spesielt under vårtrekket. Hekket sparsomt før nedtappingen (Suul-74). Arten bruker trolig trolig i mindre grad etter nedtappingen. 5-10 ind. er ikke uvanlig i siste del av april og hele mai. Enkeltind. og små ansamlinger omkring 10 ind. forekommer utover høsten til oktober-november. Max. antall: se tabell: 6, side 43.

15. Bergand:
Sporadisk høsttrekkgjest. Følgende observasjoner foreligger: 5 ind. 9.10.76 (ØRS),1 par 5.6.77 (TLE), 3 ind. 15.10.77 (GBA), 15 ind. 28.10.78 (TLE), 12 ind. 21.10.85 (ØRS), 17 ind. 27.10.85 (ØRS,TGI,-SAS) og 5 ind. 18.10.88 (ØRS).

16. Havelle:
Trolig ingen statusforandring etter nedtappingen. Opptrer enkeltvis sporadisk i september-oktober. Ellers kan følgende observasjoner nevnes: 4 ind. 27.10.85 (TGI,SAS,ØRS), 1 hann 29.3.86 (SAS,GLA,AER) og 1 (ung hann) 8.6.86 (GBA & AER).

17. Svartand:
Forekommer tilfeldig i området under høsttrekket: Et hunnfarget ind. 15.10.77 (GBA) og 21.11.85 (ØRS).

18. Sjøorre:
Opptrer svært sparsomt i området: 2 hunnfargete ind. 21.10.85 (ØRS) og 1 hann 2.og 18.5.87 (ØRS & SAS).

19. Kvinand:
Forekommer til alle årstider så lenge vannet er åpent. Opptrer hyppigst og i størst antall i april-mai. Arten ser ikke ut til å ha forandret status i området etter nedtappingen. Følgende max. antall kan nevnes: 45+ ind. 4.4.74 (JSU), 26 par 20.4.84 (ØRS) og 41 ind. 27.10.85 (ØRS,TGI,SAS). Ingen vellykket hekking er registrert, på tross av at rugekasser fantes i en årrekke.

20. Lappfiskand:
En observasjon foreligger av denne sjeldne arten: 8 ind. ble observert den 28.4.68 (RSK).

21. Siland:
Arten opptrådte regelmessig i mindre antall i trekktidene og av og til også på sommeren, med trolig hekking før nedtappingen. Max. antall: 6 ind. 13.9.74 (Suul-74). Ingen registreringer er gjort etter nedtappingen.

22. Laksand:
Ingen observasjoner er gjort etter nedtappingen. Følgende er sett før nedtappingen: 4 ind. 26.4.70, 2 ind. 7.5.72, 9 ind. 25.10.72 og 2 ind. 23.4.73 (alle RSK).

23. Havørn:
Regelmessig streifgjest hele året. Hekker i nærheten av området. Er observert sittende i vannkanten ved et par anledninger (drikking). Følgende observasjoner kan nevnes: 1 ind. 27.5.85 (ØRS) og 1 ad. 4.8.88 (GBA).

24. Myrhauk:
Tilfeldig trekkgjest: Et hunnfarget ind. ble sett den 5.9.74 (JSA).

25. Hønsehauk:
Streifgjest. En rekke "ribb" av måke- og andefugl er funnet og stammer trolig bl.a fra denne art. Hekker ca. 2 km. fra området. Et ind. 22.9.79 (ØRS), 1 hunn 24.9.88 (SAS,TGI,FFA) og 1 ungfugl ble iaktatt idet den tok en ung fiskemåke 18.10.88 (ØRS).

26. Spurvehauk:
Trekk/streifgjest i området. Følgende obs. av enkeltind. foreligger: 8.8.72 (BLY), 5.9.74 (JSU), 7.9.86 (GBA,AER) og 21.8.88 (GBA).

27. Fjellvåk:
Tilfeldig trekkobservasjon: Et ind. ble sett den 29.5.71 (BLY).

28. Tårnfalk:
Forekommer sporadisk: En hann 11.5.86 (GBA,TGI) og 1 ind. 21.8.88 (GBA).

29. Dvergfalk:
Opptrer sporadisk enkeltvis under trekket (mai & september).

30. Vandrefalk:
En ungfugl 7.9.86 (GBA,AER) og 1 ind. 10.7.88 (SAS,TGI,FFA).

31. Lirype:
Ekskrementer fra denne art ble funnet i et vierkjerr i området våren 1976 (GBA m.fl.).

32. Myrrikse:
Et ind. av denne sjeldne arten hadde tilhold i området 20.juni 1960 (RDA). Den 19. og 20. august 1973 ble ett ind. hørt ved 9-tiden om kvelden (BLY).

33. Åkerrikse:
Et ind. ble hørt den 20.6 og 11.7.1960 (RDA).

34. Sivhøne:
Et ind. ble sett den 16.5.1960 (RDA).

35. Sothøne:
Rusasetvatnet var en av de to stedene i S-Tr.lag, hvor sothøna hadde fast tilhold som hekkefugl før nedtappingen. Første konkrete bevis for hekking foreligger allerede fra 1960, da en voksenfugl med unger ble observert (RDA). Siden den gang har arten trolig hekket årevis inntil 1983, da vatnet ble nedtappet. To til fem par hekket i 1974, hvor 3 voksne og 20 ungfugler ble sett 29.8 og 9 voksne 17.8. Arten kom til hekkeplassen i slutten av april og forlot området i sept./okt.(Suul-74). Etter nedtappingen er arten forsvunnet helt.

36. Trane:
Arten er uvanlig i ytre Trøndelag. Følgende observasjoner er gjort: Et ind. 20.5.74 (Suul-74) og et ind. 12.6.87 (ØRS).

37. Tjeld:
Arten ser ut til å benytte området i større grad etter nedtappingen, da den nå har store grunne arealer hvor den kan furasjere. Hekker på omliggende dyrkamark og på "stranda". Forekommer vanlig årlig (også før nedtappingen). Spesielt vanlig på vårparten. Forlater området i juli/tidlig august. 3-6 ind. vanligst, men opp til 10 ind. kan forekomme.

38. Dverglo:
En hunn hadde tilhold på "strandflata" ved vatnet den 24.5.86 (GBA).

39. Sandlo:
Ingen registreringer foreligger før nedtappingen. Forekommer nå vanlig i trekktidene og ellers i sommerhalvåret, hvor omkring 5 par har hekket de senere åra. Ankommer fra midten av april og utover i mai, med max. notering 25 ind. 25.5.85 (SAS,TGI,AER). De siste drar fra området iløpet av september. Max. notering: 22+ ind. 7.9.86 (GBA,AER).

40. Heilo:
Forekommer sporadisk i trekktidene. Kan enkelte ganger opptre i store flokker på innmarka i nærheten. Eks.: 76+ ind. 7.9.86 (GBA,AER).

41. Vipe:
Nedtappingen ser ikke ut til å ha forandret artens status i området. Forekommer vanlig gjennom hele sommerhalvåret. Flere par hekker i og i nær tilknyttning til området. Kan opptre i store flokker på "strendene" ved vatnet og på dyrkamarka omkring (opptil 500 ind.) på sensommer og høst (ansamlinger på omkring 50-100 ind. er vanligst). De siste forlater området i løpet av oktober/november. Eks.: 171+ ind. 7.9, 105+ ind. 12.10 og 20+ ind. 9.11.86 (GBA m.fl.).

42. Sandløper:
Tilfeldig trekkgjest etter nedtappingen: 1 ind. 7.9.86 (GBA,AER).

43. Dvergsnipe:
Regelmessig høsttrekkgjest (aug./sept.) etter nedtappingen. Som oftest enkeltind. el. småflokker. Ellers kan følgende observasjoner nevnes: 36 ind. 26.9.84 (ØRS) og 3 ind. 7.& 8.6.87 (GBA & ØRS).

44. Temmincksnipe:
Opptrer sparsomt, men trolig årlig etter nedtappingen. Ett - to syngende fugler er registert en rekke ganger i månedskiftet mai/juni. Hekker sannsynligvis. Ingen høstobservasjoner foreligger.

45. Tundrasnipe:
Opptrer sparsomt på høsttrekket etter nedtappingen. Følgende observasjoner foreligger: 2 ind. 26.9.84 (ØRS) og 1 ind. 7.9.86 (GBA,AER).

46. Myrsnipe:
En obsevasjon ble gjort før nedtappingen: 1 ind. 3.6.72 (RSK). Strandsonene etter nedtappingen har helt tydelig begunstiget området for arten. Opptrer nå vanlig på høsttrekk og sporadisk på vårtrekk. Småflokker opp til 10 ind. ofte sammen med andre småvadere. Helt opp til 114 ind. er observert samtidig 1.9.84 (ØRS).

47. Brushane:
Nedtappingen ser ikke ut til å ha forandret artens bruk av området. Opptrer vanlig under trekktidene. Omkring 5-10 ind. er vanligst på vårtrekket (midten av mai), men forekommer av og til i større ansamlinger: 6 hann og 23 hunn 18.5.84 (ØRS,SAS).
Under høstrekket enkelte år, kan arten opptre i store flokker på "strendene" eller på innmarka omkring vatnet. Eks.:330+ ind. 7.9.86 (GBA,AER). Kan trolig hekke sparsomt i området (1-2 par).

87. Enkeltbekkasin:
Forekommer vanlig i hele sommerhalvåret (april-oktober). Spesielt vanlig i trekktidene. Nedtappingen ser ikke ut til å ha forandret artens bruk av området. Trolig hekker min. 5 par. Eks.: 8 ind. spilte samtidig den 4.6.76 (GBA m.fl.). Følgende max. antall er notert: 20 ind. 27.5.85 (ØRS), 11 ind. 12.10.86 og 26 ind. 21.8.88 (GBA).

49. Rugde:
Enkeltindivider er observert både på vår- og høsttrekk, pluss "kvelds-trekk" i sommermåndene. Hekker trolig i nærheten. Nedtappingen har trolig ingen innvirkning på arten i området.

50. Småspove:
Arten er registrert i hekketiden i utkanten av området før nedtappingen. 3 og 7 ind. 19 og 20.6.72 (BLY) og 3 ind. 4.6.76 (GBA). I senere tid er arten registrert (enkeltvis) trekkende over på høsttrekket i august.

51. Storspove:
2-3 par hekker årvis i og omkring området (myr & innmark). Trolig kan det være flere hekkende par i nær tilknyttning til området, da opptil 15 ind. kan sees i hekketiden (mai-først i juni). I juli kan

trekkflokker av hunnfugl på mellom 10 og 20 ind. forekommer. Eks. 16 ind. 4.juli.74 (BLY).

52. Sotsnipe:
Forekommer sporadisk under trekket. Følgende registreringer er gjort: Et ind. sist i mai-1970 (BLY), 1 ind. 9 og 11.6.84 (GBA & ØRS), 2 ind. 7.9.86 (GBA,AER) og 1 ind. 3-4.8.88 (GBA).

53. Rødstilk:
Nedtappingen ser ut til å ha virket positivt inn på artens bruk av området. Før nedtappingen forekom arten regelmessig, men fåtallig i sommermånedene. Hekkeadferd ble da observert ved en anledning i pinsen 1970 (BLY). Etter nedtappingen er arten vanlig i hele sommerhalvåret, med ansamlinger mellom 5 og 15 ind. Et og annet par hekker trolig årlig. Forlater området i sept., med seneste observasjon: 8 ind. 7.9.86 (GBA). Max. observerte antall: 16 ind. 18.5.83 (ØRS).

54. Gluttsnipe:
Kun en observasjon foreligger før nedtappingen: 1 ind. 19 og 20.5.77 (GBA m.fl.). Opptrer nå regelmessig, men fåtallig (1-2 ind.) i trekktidene (mai/jun. og aug/sept.). Max. observerte antall: 4 ind. 21.8.88 (GBA).

55. Damsnipe:
En observasjon foreligger av denne sjeldne art: Et ind. ble observert den 18.5.83 (ØRS). Første funn i Norge.

56. Skogsnipe:
Opptrer sparsomt i trekktidene etter nedtappingen. Følgende observasjoner foreligger: 1 ind. 19.5.87 (ØRS) og 3 ind. 21.8.88 (GBA).

57. Grønnstilk:
Opptrer tilfeldig under trekket. Kun en observasjon foreligger: 2 ind. ble sett den 22.5.73 (RSK).

58. Strandsnipe:
Kun 5 observasjoner (1-3 ind. i mai-aug.) foreligger før nedtappingen. Forekommer nå vanlig i hele sommerhalvåret (mai-sept.)

2-6 ind. 2-3 par hekker trolig årlig. Eks. ble 3 par registrert 24.5.86 (GBA m.fl.).

59. Svømmesnipe:
Et ind., trolig av denne art, fløy over området 7.9.86 (GBA m.fl.).

60. Tyvjo:
Ingen observasjoner er gjort etter nedtappingen. Følgende obs. foreliggere: 2 ind. 27.6.72, 1 ind. 10.6.73, 2 ind. 24.6.73 (BLY) og 1 (mørk fase) 5.6.77 (TLE).

61. Dvergmåke:
En observasjon foreligger av denne sjeldne arten. En (2K) hadde tilhold i vatnet 17. & 20.5.84 (GBA & ØRS,SAS,AER).

62. Hettemåke:
Før nedtappingen: Opptrådte regelmessig, men i fåtall (max. 10 ind. samtidig). Et reirfunn ble gjort 11.6.73 (BLY). Forekom tallrik i de første årene etter nedtappingen. Dette kan skyldes en "nedtappings-effekt", hvor store mengder invertebrater ble tilgjengelig for arten. Eks.: 100 ind. og 10 reir 18.5.83 (ØRS) og 50+ ind. 17.5.84 (GBA). Senere på våren (-84) var antallet nede i 5 ind. Det ser nå ut til at arten har stabilisert seg på samme nivå som før nedtappingen. Men med noe større antall under vårtrekket (april-mai) eks.: 18 ind. 26.4, 40 og 29 ind. 11.5 og 24.5.86 (GBA m.fl.). Et og annet par hekker år om annet. Eks.: 2 reir 25.5.85 (SAS,AER,TGI).

63. Fiskemåke:
Arten hekker trolig regelmessig ved vatnet. Kun et konkret reirfunn foreligger før nedtappingen: 17.6.72 (BLY). Nedtappingen har trolig hatt liten innvirkning på artens bruk av området. Opptrer tallrik i hele sommerhalvåret. Som de andre måkene søker arten hit for å vaske fjærdrakten og hvile, inntil 350 ind. er observert samtidlig (Suul-74). De siste forlater området først i nov. Eks.: 2(1K) 7.11.86 (GBA). Noen max. antall kan nevnes: 93 ad.og 7(2K) 5.6.76, 20 ad. og 60 (1K) 1.9.84, 285 ad. og 4 (2K) 26.4.86, 44 ad. og 60(2K) 24.5.86, 110 ad. og 45+(1K) 12.10.86 og 225 ind. 16.5.88 (GBA m.fl.).

64. Sildemåke:
Forekom regelmessig sammens med andre måkearter i antall opp til 50 ind., før nedtappingen (Suul-74). Forekommer nå sporadisk i mindretall (1-4 ind.) i mai og en sjelden gang senere på sommerhalvåret.

65. Gråmåke:
Arten opptrer vanlig i området til alle årstider. Nedtappingen ser ikke ut til å ha virket inn på artens bruk av området. Søker hit, sammen med andre måker, for bl.a. å vaske fjærdrakten og hvile. Opptil 500 (ubestemte "stormåker") er observert samtidig den 10.7.88 (SAS,TGI,FFA). Ellers er forekomster fra 5-20 ind. det vanligste. Max. antall vår: 250+ ind. 23.4.77 (TLE) og høst: 75 ad. og 30+(1K) 12.10.86 (GBA,SAS,TGI).

66. Polarmåke:
En observasjon foreligger av denne uvanlige måkearten: En ungfugl ble observert den 25.5.85 (SAS,TGI,AER).

67. Svartbak:
Som gråmåke, men i mindre antall (1-10 ind.).

68. Makrellterne:
Følgende observasjoner er gjort før nedtappingen: 4-5 ind. 27.7.74 (OFR), 1 ind 1.8.74 (JSU) og 1 ind. 4.6.76 (GBA). Etter nedtappingen er kun en observasjon gjort: 4 ind. 18.5.84 (ØRS,AER,SAS).

69. Rødnebbterne:
Før nedtappingen: 8 ind. 3 og 4.6.74 (JSU) og 1 hekkende par, pluss ett ind. 4-6.6.76 (GBA m.fl.). Etter nedtappingen: 2 ind. den 17.5 og 9.6.84 (GBA), 3 ad. og 1 (2K) 30.6.88 (ØRS) og 2 ind. 4.8.88 (GBA).

68/69. Makrell-/Rødnebbterne:
En del terner (20-25 ind.) brukte området regelmessig i sommermånedene før nedtappingen (Suul-74). Eks.: 11+ ind. 3.7.74 (JSU) og 18 ind. 4-6.6.76 (GBA m.fl.).

70. Alkekonge:
Et tilfeldig funn er gjort av denne "havfuglen": Et ind. ble funnet død i området den 25.5.85 (SAS,TGI,AER).

71. Ringdue:
Opptrer regelmessig (enkeltvis eller opp til 5 ind.)i hele sommerhalvåret. Hekker trolig årlig i nær tilknytning til området. Et reirfunn er gjort den 30.5.74 (Suul-74).

72. Tyrkerdue:
Den 13-16.8.73 hadde et ind. tilhold i området (Suul-74).
Ellers har arten hatt fast tilhold ved korn-mølla like ved området i en årrekke (hekkefunn foreligger også), siste observasjon: Et ind. 9.11.86 (GBA,TGI,SAS).

73. Gjøk:
Enkeltind. er årlig sett og hørt syngende i mai-juni. I tillegg et syngende ind. 7.8.87 (ØRS).

74. Hubro:
Et ind. ble sett den 10.7.88 (SAS,TGI,FFA).

75. Jordugle:
Et ind. ble sett den 5.5.73 (RSK) og den 19.5.79 (TLE). Et ind. med aggressiv adferd ble sett sist på 70 tallet. Hekket høyst sannsynlig (GLA).

76. Tårnseiler:
Trolig årlig sommergjest. Følgende observasjoner er gjort:
4 ind. 17.8.74 (JSU) og 10 ind. 8.6.83 (ØRS).

77. Flaggspett:
Et ind. ble sett den 6.9.74 (JSU).

78. Dvergspett:
En hunn ble observert den 16.10.82 (ØRS).

79. Sanglerke:
Arten er vanlig og hekker i tilknytning til de omkringliggende landbruksområder. Et til fire syngende ind. er ikke uvanlig på forsommeren. Max. antall: 10 syngende ind. 4-6.6.76 (GBA m.fl.).

80. Sandsvale:
Vanlig i sommermånedene, hvor den furasjerer over vatnet sammen med andre svalearter. Hekket tidligere i "myr-veggen" i torv-uttak på myra mot Nydalen. Min. 4 reir 24.6.73 (BLY) og 6 og 3 reir i to forskjellige torvtak den 4-6.6.76 (GBA m.fl.). Samtidig med de siste hekkefunn hadde 25 ind. tilhold i området. Samme antall ind. hadde også tilhold i området den 19-20.5. året etter (GBA m.fl.). Opptrer noe mer uregelmessig etter nedtappingen. 1-4 ind. er vanlig, men over 60 ind.(3-4.8.88, GBA) kan av og til observeres furasjerende over vannet.

81. Låvesvale:
Vanlig i sommermånedene, hvor som vanligst 5-10 ind. furasjerer over vatnet. Min. 2-3 par hekker i uthus og løe ved vatnet. Kan opptre i større flokker under trekket. 26 ind. 19.5.79 (TLE), 20+ ind. 7.9.86 og 35 ind. 16.5.88 (GBA m.fl.).

82. Taksvale:
Opptrer som de andre svalene vanlig ved vatnet. Hvor omkring 2-4 ind. er vanlig, men kan opptre opp til 15 ind. i hekketiden. Hekker på hus ved vatnet. Under trekket kan større ansamlinger forekomme: 45+ ind. 3-4.8.88 (GBA).

80/81/82. Svaler ubestemt:
Tilsammen opptil 200 svaler kan sees ved vatnet under trekket (Suul-74). Tilsammen 120+ svaler (flest sandsvaler) gikk til ro for natten i takrørskogen ved vatnet den 3.8.88 (GBA).

83. Trepiplerke:
Forekommer sparsomt i nær tilknytning til området, hvor 1-2 ind. kan høres på forsommeren. Kan opptre i noe større antall under høsttrekket: 4 ind. 3-4.8.88 (GBA).

84. Heipiplerke:
Arten er vanlig i området under trekket (april/mai & aug./sept.), hvor oppunder 50 ind. kan sees. Vanlig hekkefugl i området på 70-tallet. Nå kan et og annet ind. sees i hekketiden, men få sikre hekkefunn er gjort.

85. Linerle:
Arten er vanlig i hele sommerhalvåret, men i mindre antall. I trekktidene kan opptil 10 ind. forekomme.

86. Gjerdesmett:
Et ind. ble sett den 3.10.74 (JSU).

87. Jernspurv:
Hekker trolig i skogsområdene nær vatnet, da opptil 3 syngende ind. kan høres årlig.

88. Rødstrupe:
Hekker trolig i lia under Rusasetfjellet, da arten synger der. Forekommer sporadisk på høsttrekket, hvor ett-to ind. er registrert ved flere anledninger i aug.-okt. (GBA m.fl.).

89. Blåstrupe:
Opptrer sporadisk på trekket. Følgende er sett: 1 ind. 3-4.8.88 og 2 ind. 21.8.88 (GBA m.fl.).

90. Buskskvett:
Vanlig i hekketiden, hvor 2-4 par hekker årlig i området.

91. Steinskvett:
Opptrer sparsomt i området. Følgende er sett: Flere ind. i juli.73, (hekket trolig) og 1 ind. 3.7.74 (Suul-74). Et ind. 29.8.86 (SAS).

92. Ringtrost:
Forekommer under trekket. Følgende er sett: 20 ind. pinsen-1970 (BLY), min. 10 ind. 16.9.87 (ØRS) og 1 ind. 16.5.88 (GBA,GLA).

93. Svarttrost:
Vanlig i området, spesielt i skogen under Rusasetfjellet, hvor den trolig hekker årlig. 1-5 ind. er vanlig i hele sommerhalvåret.

94. Gråtrost:
Vanlig hekkefugl. Kan under trekket opptre i store flokker ilag med andre trostearter. Eks.: Ca. 1000 ind. 16.10.82 og ca.200 ind. den 21.10.85 (ØRS).

95. Måltrost:
Hekker trolig i lia under Rusasetfjellet, hvor arten kan høres syngende årlig. Forekommer blant andre trostearter under høsttrekket, men er i mindretall.

96. Rødvingetrost:
Vanlig hekkefugl i området, hvor 3-5 ind. kan høres syngende. Opptrer hyppig under høstrekket (enkeltind. og småflokker), ofte ilag med andre trostearter.

97. Sivsanger:
Rusasetvatnet er et av de få hekkelokaliteter for arten i Sør-Trøndelag. Ble for første gang registrert i 1972 da 4 syngende ind. ble hørt den 17.6.(Suul-74). Siden den gang er arten registrert årevis i området. Fire syngende ind. ble hørt 4-6.6.76 og 8.6.86 (GBA m.fl). I følge ØRS har arten gått tilbake fra 10-15 par før nedtrappingen til ca. 5 par etter.

98. Gulsanger:
Hekker trolig årlig i løvskogen under Rusasetfjellet og i skogen vest for Litlvatnet, hvor 2-4 ind. kan årlig høres syngende.

99. Tornsanger:
Vanlig hekkefugl i området. Fem syngende hanner er hørt ved flere anledninger (1976,-77 og -86). Trolig hekker opptil fem par årlig.

100. Hagesanger:
Et ind. er hørt syngende ved flere anledninger. Hekker trolig i skogen under Rusasetfjellet.

101. Munk:
Hekker trolig, da 1-3 ind. synger årlig i lia under Rusasetfjellet.

102. Gransanger:
Regelmessig forkomst i området. 1-5 syngende ind. blir årlig registrert. Hekker meget sannsynlig i området.

103. Løvsanger:
Vanlig hekkefugl i området. Opp til 15 syngende ind. er hørt i området (20.5.77, GBA m.fl.).

104. Fuglekonge:
Opptrer sparsomt på trekket. Følgende obs. er gjort: 5-6 ind. 13.9.74 (JSU) og 1 ind. 12.10.86 (GBA,SAS,TGI).

105. Gråfluesnapper:
Hekker trolig i nær tilknytning til området. Følgende observasjoner er gjort: 1 ind. 13.8.73 (BLY), 8 ind.(kull) 18.8.74 (RSK) og 1 kull 3.8.88 (GBA).

106. Svarthvit fluesnapper:
Ett-to syngende ind. kan årlig høres ved Rusaset gård. Hekkefunn er gjort i et hull i osp ved gården (GBA).

107. Stjertmeis:
Fem ind. ble sett den 21.10.85 (ØRS).

108. Løvmeis:
Ett-to ind. er obs. ved flere anledninger til alle årstider. Hekker meget sannsynlig i området.

109. Granmeis:
Regelmessig forekomst i området til alle årstider. Opptrer utenom hekketiden i mindre flokker. Max. ant. obs.: 9 ind. 9.10.77 (GBA).

110. Toppmeis:
Et ind. ble registrert den 21.11.85 (ØRS).

111. Blåmeis:
Ett-to ind. er observert ved flere anledninger til alle årstider. Et par hekket i et hull i osp ved Rusaset gård 8.6.88 (GBA).

112. Kjøttmeis:
Vanlig i området til alle årstider. Opptrer enkeltvis eller i små ansamlinger (3-5 ind.), ofte sammen med andre meisearter. Hekker fåtallig i området.

113. Spettmeis:
To ind. ble sett i "hassellia" ved Rusaset gård den 21.10.85 (ØRS).

114. Trekryper:
Et ind. ble sett den 12.3.63 (RDA).

115. Varsler:
Forekommer enkeltvis år om annet under trekket, samt trolig i vinterhalvåret. Følgende observasjoner er gjort: 1 ind. 4.5.60 (RDA), 1 ind. 26.9.84 (ØRS), 1 ind. 14.12.86 (GBA) og 1 ind. 24.9.88 (SAS,TGI,FFA).

116. Nøtteskrike:
Et ind. ble observert 18.10.87 (ØRS).

117. Skjære:
Opptrer regelmessig, men fåtallig (1-3 ind.) i området til alle årstider. Min. 1 par hekker årlig.

118. Kråke:
Regelmessig, men stort sett sparsom opptreden til alle årstider. Til vanlig forekommer 1-6 ind., men ansamlinger oppunder 20 ind. er også registret. Noen par hekker årlig i området.

119. Ravn:
Et par hekker trolig årlig i Rusasetfjellet og besøker området

daglig. Opptrer som regel enkeltvis. På tidligsommeren kan opptil 5-6 ind. (kull) sees samtidig.

120. Stær:
Vanlig forekomst i området, spesielt i trekktidene (vår og sensommer) hvor større flokker (300+ ind.) kan sees på innmarka i nærheten. Flere par hekker i området (i nærliggende bygninger og i andekasser som henger ved vatnet).

121. Gråspurv:
Arten forekommer til alle årstider i tilknytning til nærliggende bebyggelse. Hekker bl.a. på Rusaset gård og på "mølla". På sensommeren kan arten opptre i mindre flokker innen området.

122. Bokfink:
Vanlig hekkefugl i omkringliggende skogsområder. 3-4 syngene ind. er ikke uvanlig å høre på våren.

123. Bjørkefink:
Noen (1-3) ind. synger årlig. Hekker trolig. Kan opptre i store flokker som raster på innmarka omkring vatnet, under høsttrekket. Eks. 300+ 7.9.86 (GBA,AER).

124. Grønnfink:
Hekker trolig sparsomt innen området, i.o.m. at arten kan høres syngende i etableringstiden. Forekommer ellers vanlig til alle årstider, med en klar topp på sen-høst, da en kan observere flokker opp til 50+ind. (9.11.86, GBA,TGI,SAS).

125. Grønnsisik:
Forekommer regelmessig, men fåtallig (2-4 ind.) i hele sommerhalvåret. Noen par hekker trolig årlig i lia under Rusasetfjellet. Opptrer utenom hekketiden av og til i større konsentrasjoner (10+ ind.).

126. Bergirisk:
Opptrer regelmessig, men fåtallig i sommerhalvåret, spesielt vanlig på vårparten, hvor opp til 30 ind. kan sees samtidig. Hekker trolig i Rusasetfjellet.

127. Gråsisik:
Forekommer regelmessig utenom hekketiden. Spesielt hyppig på høsten, hvor flokker på opptil 200 ind. er registrert (24.9.88 TGI,SAS,FFA).

128. Furukorsnebb:
6 ind. ble observert den 21.11.85 (ØRS).

128.1. Korsnebb ubestemt:
Småflokker (6-10 ind.) er observert flygende over området ved flere anledninger på høsten (GBA m.fl.).

129. Rosenfink:
Et ind. ble registrert i området den 12.6.87 (ØRS).

130. Dompap:
Opptrer regelmessig, men i fåtall under trekket, samt i vinterhalvåret.

131. Snøspurv:
Arten er observert under trekket (Suul-74).

132. Gulspurv:
Vanlig fugl i området til alle årstider. Hekker i kantsonene rundt vatnet og innmark i området. Større flokker er aldri registrert (vanligst 2-10 ind.).

133. Vierspurv:
En hann av denne uvanlige buskspurv ble sett den 22.4.73 (RSK).

134. Sivspurv:
Må betraktes som en karakterart for hele området. Svært vanlig hekkefugl. Under et besøk 4-6.6.76, ble hele fire reir funnet uten at det spesielt ble lett etter dem (GBA). Den gang ble det antatt at ca. 20 par hekket innen området. Opptrer ellers hyppig på høsttrekket. Eks. 26+ ind. 21.8.88 (GBA). Har trolig gått tilbake som hekkefugl etter nedtappingen.

Analyse av fuglefaunaen

Rusasetvatnet var tidligere et grunt mixotroft vann på overkant av 400 dekar (0,4 km²), med rik vannvegetasjon pga. idéell dybde for makrofyttvegetasjon. Omkring vatnet dominerte forskjellige myrarter og noe innmark, omgitt av utpregede kantsoner av salix-kjerr og løvskogssoner og holt. I dette samfunnet kan en dele inn de forskjellige naturelementer med deres karakterarter grovt som følger:

Tabell 2: Habitatbruk hos noen karakterarter i vatnet.

Art:	Åpen vannflate:	Nøkkrose/ tjønnaksomr.	Takrør/ sjøsivaksomr	1) Vannkant m/kantsone	2) "Strand"
Gråhegre				x	
Sangsvane		x			
Kanadagås		x			
Brunnakke		x			
Krikkand		x	x		
Stokkand		x	x		
Knekkand		x			
Skjeand		x			
Toppand	x	x			
Kvinand	x	x			
Siland*	x				
Sothøne*		x	x		
Tjeld					x
Sandlo					x
Enkeltbekkasin					x
Storspove					x
Rødstilk					x
Hettemåke		x			x
Sivsanger			x		

* Forekom kun før nedtappingen.

1) Gjelder før nedtappingen.

2) Gjelder etter nedtappingen.

Tabell 3.

Habitatbruk hos noen karakterarter i omgivelsene ved Rusasetvatnet.

Art:	1) Sumpomr.	Myromr.	2) Løvskogs-kantsoner	Løvskog	3) Innmark
Gråhegre	x				
Kanadagås	x				
Brunnakke	x				
Krikkand	x				
Stokkand	x				
Skjeand	x				
Tjeld	x				x
Enkeltbekkasin	x	x			x
Storspove		x			x
Rødstilk	x				
Sanglerke					x
Buskeskvett			x		
Sivsanger			x		
Tornsanger			x		
Gulsanger				x	
Løvsanger			x	x	
Rødvingetrost				x	
Bokfink				x	
Stær					x
Gulspurv			x		
Sivspurv	x		x		

1) Sumpområder ved vann, bekk og fuktdrag på myr og eng.

2) Løvskog- kantsoner ved myr og innmark

3) Innmark (eng og beite).

Etter nedtappingen (våren 1983), ble ca. en tredjedel av tidligere vannspeil helt tørrlagt, mens resten av vatnet ble svært grunt (ca. 30 cm.). Dette, sammen med drenering og bearbeiding av nye myr/kratt/skog arealer til jordbruksland, har gitt området et nytt utseende.

Strendene omkring vatnet består av sand, mudder og steinbunn, hvor det fremdeles står makrofytter. De gjenstående vannplantene, er nå iferd med å bli utkonkurrert av landvegetasjon.

Tabell: 4

Konsekvenser av nedtappingen for noen vannfugler under trekket.

Art:	Usikker	Nedgang vår/høst	Stabil	Økning vår/høst	Borte	Nykommer
Gråhegre		/ X				
Sangsvane	X			X?/X?		
Canadagås	X					
Gravand				X /		
Brunnakke		X / X				
Krikkand				X / X		
Stokkand		X /		/ X?		
Stjertand				X? / X		
Knekkand			X			
Skjeand	X			/ X?		
Toppand			X			
Bergand			X	/ X?		
Havelle			X			
Svartand			X			
Kvinand			X	/ X?		
Lappfiskand					X	
Siland					X	
Laksand					X	
Myrrikse					X	
Sivhøne					X	
Sothøne					X	
Tjeld			X			
Dverglo						X
Sandlo						X
Heilo			X			
Vipe		X / X				
Sandløper						X
Dvergsnipe						X
Temminicksnipe						X
Tundrasnipe						X
Brushane			X	X?/X?		
Enkeltbekkasin			X	/X?		
Rugde			X			
Småspove		X /				
Storspove			X			

Usikker Art:	Nedgang vår/høst	Stabil	Økning vår/høst	Borte	Nykommer
Rødstilk			X / X		
Gluttsnipe			X / X		
Skogsnipe					X
Grønnstilk				X	
Strandsnipe			X / X		
Tyvjo				X	
Hettemåke			X /		
Fiskemåke	X / X				
Sildemåke	X /				
Gråmåke		X			
Svartbak		X			
Terner	X / X				

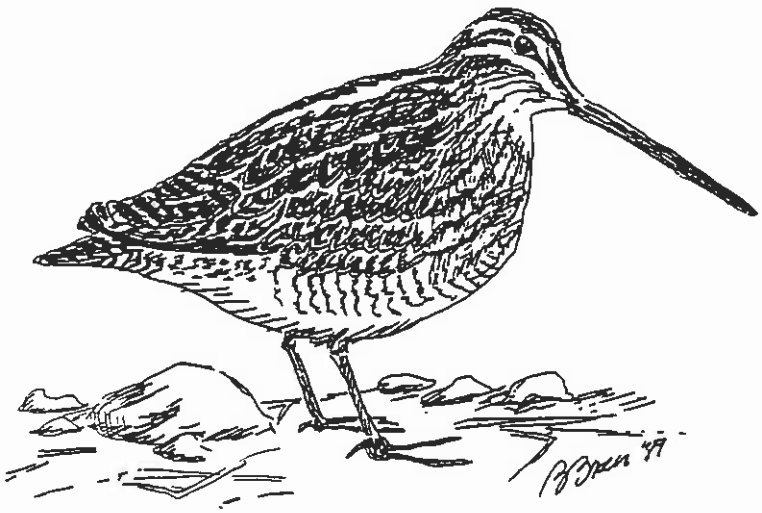

Tabell 5:

Konsekvenser for noen hekkefugler i området etter nedtappingen.

Art:	Ubestemt	Nedgang	Stabil	Fremgang	Borte	Ny
Canadagås			X?			
Stokkand		X?				
Krikkand	X					
Skjeand			X			
Toppand					X	
Siland					X	
Sothøne					X	
Tjeld				X		
Sandlo						X
Vipe		X				
Temminicksnipe						X
Brushane			X?			
Enkeltbekkasin		X				
Storspove		X?				
Rødstilk				X		
Strandsnipe				X		
Hettemåke		X				
Fiskemåke			X			
Rødnebbterne					X	
Sandsvale		X				
Heipiplerke		X				
Jernspurv		X?				
Rødstrupe			X			
Buskeskvett	X					
Steinskvett		X				
Troster			X?			
Sivsanger		X				
Andre sangere	X		X?			
Meiser	X		X?			
Kråkefugler	X		X?			
Stær			X?			
Finker			X?			
Gulspurv			X	X?		
Sivspurv		X				

Kommentarer til tabell 4 og 5.

Arter og grupper som klart har forandret status i området etter nedtappingen er:

Forsvunnet helt:

Fiskender (lappfiskand, siland og laksand).

Riksefugler (myrrikse, sivhøne og sothøne). Sothøna som var en av de viktigste karakterarter for området, er ikke sett en eneste gang etter nedtappingen.

Tyvjo. Kunne sees av og til. Trolig pga., at ternebestanden var betydelig større før nedtappingen.

Betydelig tilbakegang:

Gråhegre, brunnakke og rødnebb- og makrellterne.

Positiv utvikling ved økt bruk av området og/eller økning i antall:

Gravand, krikkand, stjertand, hettemåke og nesten samtlige vadefuglarter: sandlo, dvergsnipe, temmincksnipe, brushane, sotsnipe, rødstilk, gluttsnipe, skogsnipe og strandsnipe.

I tillegg kan nevnes noen vadefugler som tilfeldig har gjestet området pga. "strandbiotopen": dverglo, sandløper, tundrasnipe og damsnipe.

Mange arter har forandret sitt bruk av området, mht. enten som hekkeområde eller som rasteplass på vår- og/el. høsttrekk (se status i artslista side 12-17 og tabell 6).

Når det gjelder spurvefugl i kantsonene, foreligger for få og unøyaktige data til å kunne avgjøre en ev. forandring hos de enkelte arter. Sivsangeren har gått tilbake fra 10-15 par før nedtappingen til ca. 5 par nå (ØRS pers. medd.).

Tabell: 6. Største observerte antall av vannfuglene før og etter nedtappingen, fordelt på vår og høst.

	FØR:		ETTER:			FØR:		ETTER:	
Art:	Vår:	Høst:	Vår:	Høst:	Art:	Vår:	Høst:	Vår:	Høst:
Gråhegre	2	25	4	-	Sandløper	-	-	-	1
Sangsvane	24	?	64	15	Dvergsnipe	-	-	3	36
Grågås	-	-	17	15	Temminicks.	-	-	2	-
Kanadagås *	2	2+	16	41	Tundrasnipe	-	-	-	2
Gravand	3	-	6	-	Myrsnipe	1	-	3	114
Brunnakke	6	217	2	75+	Brushane	10	41	29	330+
Snadderand	-	-	1	-	Enkeltbekk.	8	12	20	26
Krikkand	35+	25	86	130	Rugde	1	-	1	2
Stokkand	120	75	20+	230+	Småspove	3	-	-	1
Stjertand	2	1	5	27	Storspove	14	(16)	14	?
Knekkand	2	(3)	3	1	Sotsnipe	1	-	1	2
Skjeand	4	-	7	8	Rødstilk	8	1+	16	8
Toppand	10	13	11	8	Gluttsnipe	1	-	2	4
Bergand	2	15	-	17	Damsnipe	-	-	1	-
Havelle	-	1	1	4	Skogsnipe	-	-	1	3
Svartand	-	1	-	1	Grønnstilk	2	-	-	-
Sjøorre	-	-	1	1	Strandsnipe	3	1	6	3
Kvinand	45+	30	52	41	Svømmesnipe	-	-	-	1
Lappfiskand	1	-	-	-	Tyvjo	2	-	-	-
Siland	1+	6	-	-	Dvergmåke	-	-	1	-
Laksand	4	9	-	-	Hettemåke	10	1	100	6
Myrrikse	1	-	-	-	Fiskemåke	2000	350	289	155
Sivhøne	1	-	-	-	Sildemåke	40+	?	4	1
Sothøne **	10	23	-	-	Gråmåke	150	(100)	20	105
Tjeld	6	1	10	1	Polarmåke	-	-	1	-
Dverglo	-	-	1	-	Svartbak	10	2	5	7
Sandlo	-	-	25	22+	Makrellterne	1	(5)	4	-
Heilo	3	-	1	76+	Rødnebbterne	3	2	2	2
Vipe	60+	(500)	42	171	Rød./Makr.t.	25	?	-	-

* Kanadagås: Artens økning i området etter nedtappingen, kan like godt ha årsak i en generell økning av bestanden på Fosen, som ev. en konsekvens av nedtappingen.

** Sothøne: Her er ungfugl tatt med under høstkolonnen (20 ungfugl og 3 ad. den 29.aug.-74).

Kommentarer til tabell 6.

En rekke vannfugler (også spurvefugl), har forandret sin bruk av området som følge av nedtappingen (se side 39-43). Antallsendringer vår og høst fra før og etter nedtappingen (som vist i tabellen), må ikke tolkes ensbetydende med at nedtappingen er direkte årsak i variasjonene. I tillegg til biotopforandringen etter nedtappingen, virker en rekke andre faktorer inn, som f.eks. at det er forholdsvis få registreringer til enkelte årstider og at en i tillegg mangler fullstendig opplysninger fra enkelte år. Dette gjør at en ikke bør legge alt for stor vekt på variasjonene.

Rusasetvatnet er på tross av nedtappingen, et rikt og viktig område både med hensyn til hekke-, raste- og overvintringsområde. Videre huser området en rekke arter (sivsanger, knekkand, skjeand m.m.) som er særegne både i regional og nasjonal sammenheng (se forøvrig foregående kapittel).

Annen fauna

Pattedyr.

Området har fast tilhold av rådyr, elg og hare. Ellers forekommer både hjort, oter, mink, rev, ekorn og piggsvin. Disse artene er registrert ved sportegn i området, samt opplysninger fra lokalbefolkningen. Spesielt kan nevnes en noe uvanlig kullstørrelse hos rådyr: Den 3.august 1988, kunne undertegnede iakta en rågeit med fire killinger. Dette er med på å styrke teorien om at området kan være svært produktiv for enkelte arter. Om nedtappingen har hatt noen innvirkning på nevnte arter, vites ikke.

Amfibier.

Frosk, huggorm og firfisle er vanlig i området. Trolig har nedtappingen virket negativt på froskebestanden, mens hoggormen og firfisla sannsynligvis er mindre påvirket.

Fisk.

Før nedtappingen, huset vatnet en bra gjeddebestand. Det opplyses at ørret fantes i vatnet tidligere, men ble utryddet av gjedde (Jensen-75). Om det her er snakk om sjø-ørret som har vandret opp via Stamselva, vites ikke. Stamselva er idag trolig for forurenset til at sjø-ørreten har mulighet til å vandre opp. Etter nedtappingen er det fremdeles registrert gjedde. Et ind. (23 cm.), ble bla. fanget under feltarbeid i 1986, Jensen-87. Den hadde forøvrig magen full av marflo. Rikelig med stor ål er tatt i vatnet etter nedtappingen. Trolig har både ål og stingsild forekommet før nedtappingen. I januar 1988 fant Håkon Sørheim en ørret (ca. 100 g) innefrosset i isen (K.Kolle og G.Aalbu 1989).

Bunndyr og plankton.

De fleste bunndyr har gått tilbake både i hyppighet og i antall, uten at en med sikkerhet kan si at noen er helt forsvunnet. Ertemusling har gått opp i antall. Helt spesiell var den store framgangen av marflo (Jensen-87).
Med tanke på Rusasetvatnets produksjon av næringsdyr for fugler spesielt, er det klart at marfloen er en stor næringsressurs for ender og vadere. Dette emnet er behandlet nøye hos Jensen -75 og -87.

Insektfauna.

Insektfaunaen er vel dokumenter i Jensen's rapport, 1975, hvor området hadde en rik insektsfauna. Trolig har nedtappingen ødelagt livsgrunnlaget drastisk for mange av disse, uten at en nærmere kan gå inn på dette.

Botanikk.

Fremdeles består mye av vegetasjonen som ble vurdert å ha størst verneverdi før nedtappingen. Det er som følger:
- Hammarmyra, med sin struktur, vegetasjon og som landskapselement er verdifull for området som ellers har få større og upåvirkede myrer igjen.
- Vassmyra ble også vurdert høyt, men er trolig betydelig berørt etter nedtappingen.
- Salix-krattene og de tilhørende frodige sverdlilje- og takrørsumpene utenfor, i SØ-enden av Rusasetvatnet (Jensen-85).

Disse elementene er også høyst sannsynlig påvirket av nedtappingen og vil trolig forandres når forholdene som rår idag stabiliserer seg.

Etter nedtappingen er hele vegetasjonssoner tørrlagt og vil forsvinne etter hvert. Dette gjelder spesielt kantsonene av sverdlilje, takrør, sjøsivaks og sumpsiv. Ulike vannplanter, inkludert busker og trær,
er rykket inn på det tørrlagte arealet og gjengroingen er i full gang. Vannspeilet forsvinner nesten helt i sommerhalvåret, pga. de tette kant-nøkkerose forekomstene.
Hvis vannstanden i deler av vatnet kan heves ville en trolig kunne berge noe av den mest sårbare delen av vannvegetasjonen.
Det er helheten i vegetasjonssammensetningen som er forsvunnet og en vil bare finne igjen fragmenter av denne, hvis den naturlig suksesjon får rå i området. Den vannvegetasjon som ikke er istand til å tilpasse seg endringen, vil dø ut eller forsvinne pga. konkuranse av andre arter.

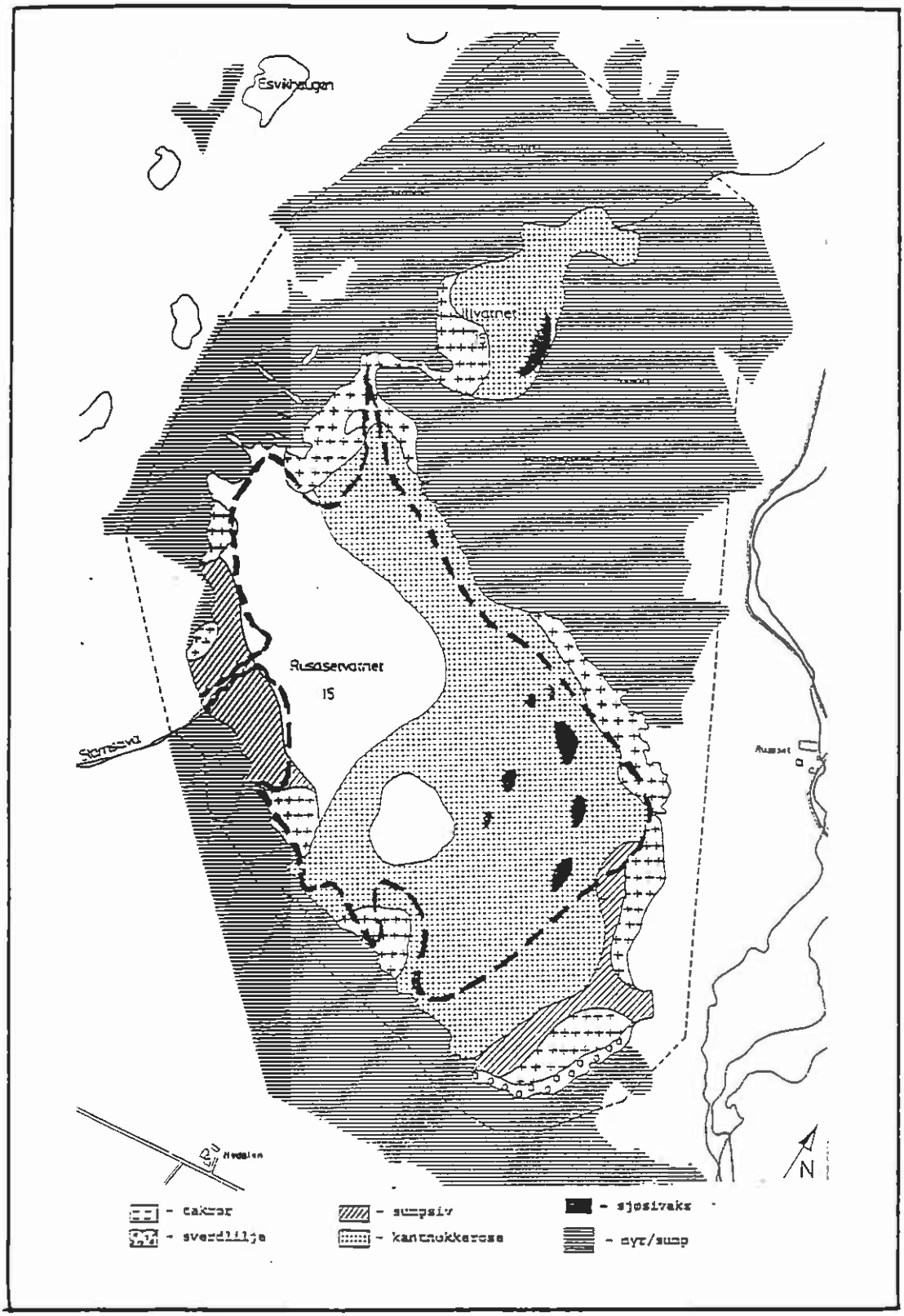

Figur 2. Vannvegetasjonen i Rusasetvatnet. Stiplet linje viser vannstand etter nedtappingen våren 1983. Vegetasjonskart er hentet fra Jensen-75.

MULIGE FORVALTNINGSTILTAK

Det er enighet om at et visst vannspeil skal beholdes i området, slik at faunaen i området trolig vil opprettholdes.
Ved enkle tiltak, kan adkomsten til Rusasetvatnet tilrettelegges, slik at allmennheten kan få del i naturverdiene i området.
Området er velegnet i undervisningssammenheng og kan benyttes i biologi/naturgeografistudier for ulike skoletrinn, andre kurs og som ekskursjonsmål for div. naturfaglige interessegrupper.
Områdets dyre- og planteliv, bidrar til opplevelsesverdien hos brukere som benytter eventuelle stitraseér i området som rekreasjonsmål.

Ved eventuelle inngrep i området, kan en uten større økonomiske utlegg forbedre/tilrettelegge området for viltet og allmennheten.

Følgende kan være aktuellt:
- Grave ut deler av vatnet, slik at en oppnår noen dypere partier. Dette kan bidra til å øke diversiteten i bunndyrsfaunaen, som igjen begunstiger annen dyrefauna i området.
Masse-uttaket kan legges opp ved siden og danne små holmer i vatnet. Dette vil ha positiv effekt for vannet som hekkeplass for vannfugl.
I tillegg kan en ev. grave en større sammenhengende variert (mht. dybde og bredde) dypål langs med land i motsatt del av område som er tenkt til fugl (se fig. 3). Dette kan fungere som biotop for fisk og ev. fritidsfiske kan foregå. En bør her grave så dypt at det ikke bunnfryser og en slipper å sette ut fisk årlig. Skal en ev. satse på ørret er det trolig ingen gytemuligheter i de nåværende innløpsbekker. Er et slikt fritidsfiskeprosjekt ønskelig, bør en i tillegg sette i stand en innløpsbekk som har de kravene for vannkvalitet og nok vannføring i vinterhalvåret som ørreten krever til gyte og oppvekstområder. Skulle dette vanskelig la seg gjennomføre, kunne en også iverksette "put and take" fiske (utsetting av fangstmoden fisk, (150-400 gram) som er en oversiktlig form for fritidsfiske.

- Øke vannstanden slik at en bevarer så mye som mulig av makrofyttvegetasjonen som nå står mer/mindre på tørt land og er i ferd med å utryddes.

- Opparbeide stier i området, med rasteplasser utstyrt med benker og informasjonsskilt. Stiene bør lages slik at handikappet også har muligheter til å bruke anlegget. Stisystemet bør legges på en slik måte at kun deler av område blir berørt. En "rundkjøring" rundt vatnet vil ha betydelige negative konsekvenser. En må ha et stillere hjørne av området, slik at fuglene finner ro et sted. Skulle området få et preg som deler av Austråttlunden har idag, med høy aktivitet av turgåere og mosjonister, vil en miste de minst tollerante artene som finnes i området. Derfor er stiplasseringen i området svært viktig for dyre- og fuglelivet i framtiden.
Videre ville en ytterligere øke opplevelsesverdien ved å bygge et fugletårn, slik at en får sikt over den høye vannvegetasjon som finnes i deler av området.

- Få kontroll over utslipp av kloakk og annen forurensning fra landbruket.

I tillegg til overnevnte punkter, bør beite og omliggende skog og myr bevares i størst mulig grad. Edelløvskogsforekomstene under Rusasetfjellet, sammen med skogsområder, skogholt, kantsoner som omgir Rusasetvatnet og jordbrukslandet i området danner et nettverk av viltområder og viltkorridorer som er svært viktig for viltets utnyttelse av området.
Skal en eventuellt gjøre inngrep på stående skog i området, er det helt avgjørende for viltet at "viltkorridorer" settes igjen. Likeså burde en sørge for tilrettelegging av viltkorridorer mellom andre tresatte områder på Ørlandsflata (f.eks fra Rusaset/Reitan til Austråttlunden) som ellers er nokså ensartet og steril. Dette vil øke viltets utbredelse og produksjon som igjen kommer både eier og bruker til gode i form av kjøttverdi og opplevelsesverdi.

I tillegg er det spesielt viktig å bevare så mye som mulig av myrarealene i området da disse arealene er viktige elementer for en variert fauna og ikke minst for bevaring av de få restene av den opprinnelige vegetasjon på Ørlandsflata som er igjen.

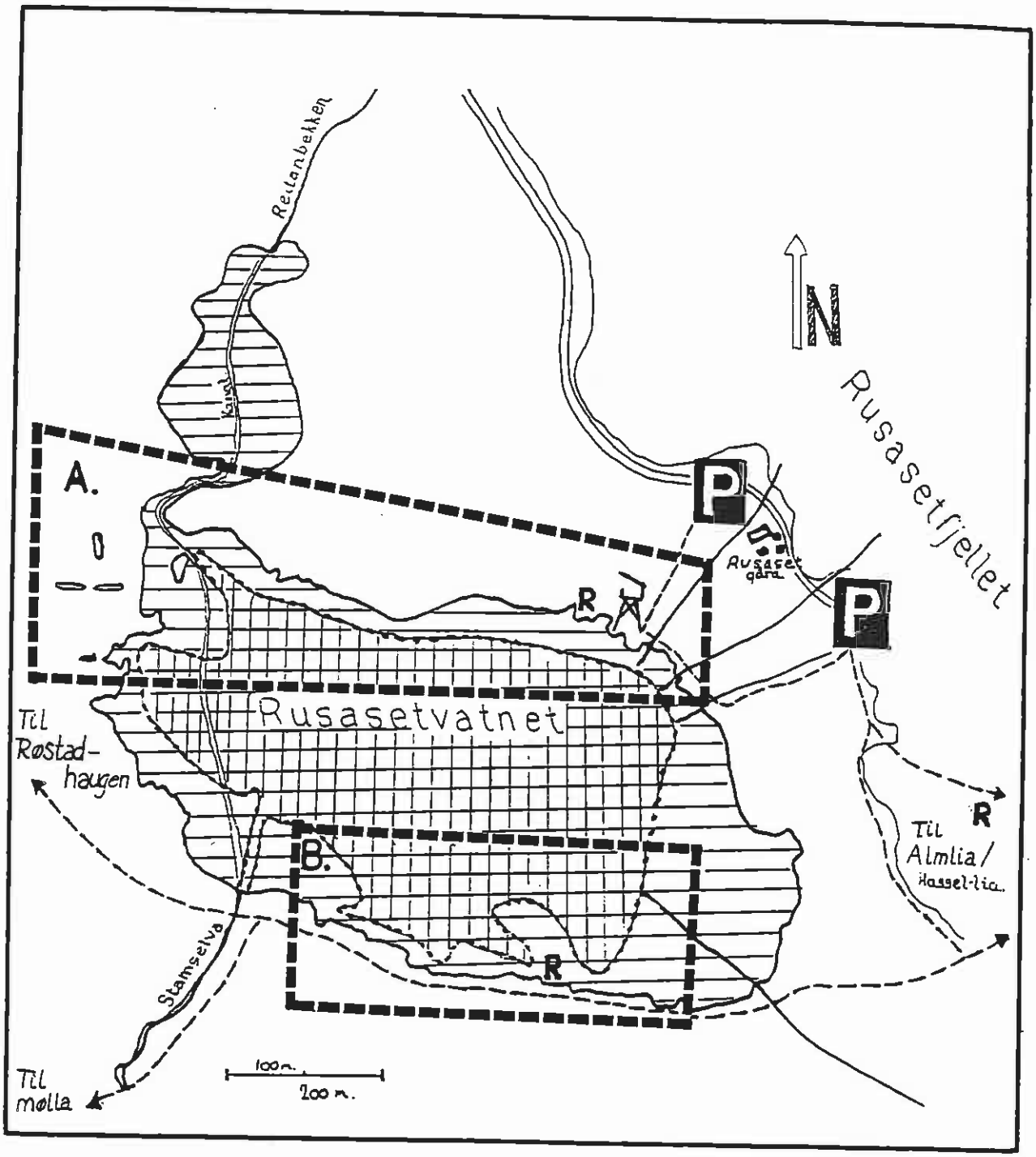

Figur 2. Forslag til omtrentlig plasseringer av mulige forvaltningstiltak.

Tegnforklaring:

P - Alternative parkeringsplasser.

R - Rasteplasser med benker, informasjon osv.

--- - Stiforslag.

- Eksisterende vei.

- Forslag til plassering av fugletårn.

A. - Området bør forbeholdes fuglelivet. Minimal/ingen ferdsel.

B. - Rekreasjonsområde/fritidsfiske osv.

- Vannstand fram til vår-1983.

- Vannstand fra våren 1983-1989.

KONKLUSJON

Over 130 fuglearter er registrert i og omkring Rusasetvatnet. Dette er et høyt antall sammenlignet med andre gode våtmarksområder i Midt-Norge. Ved økt observasjonsaktivitet, som forøvrig nesten aldri har pågått systematisk, vil artsantallet ennå stige noe. I dag fungerer området som en meget god rasteplass under trekket for mengder av vannfugl (svaner, gjess, gressender, dykkender, vadefugl og måkefugl). Dessuten som yngleplass for endel våtmarksfugl og som myteplass for gressender. Flere uvanlige arter (skjeand, sivsanger og knekkand) for landsdelen yngler her. Over 400 gressender samlet samtidig på høsten, gjør området til en av fylkets større rasteplasser (%-vis mht. areal) for vannfugl.

Det vi ser idag er en trivialisering av faunaen i området pga. ødeleggelser av livsmiljøet for de artene som gjorde området spesielt. Tross dette er det ønskelig å bevare så mye som mulig av fuglefaunaen, den særegen flora, bunndyr- og insektfauna som det fremdeles finnes rester av.

Rusasetvatnet er et svært spesielt vann for landsdelen, mht. vanntype, opphav, beliggenhet, samt artsmangfold og sammensetning av flora og fauna.

Ved enkle midler kan området yttligere bedres for faunaen og for brukere av området. En går da over fra utgangspunktet før nedtappingen med verneforslag, i retning av en fritidspark med fugledam.

LITTERATUR

Bergedalen, Johs. 1974. Hydrologiske undersøkelser omkring Rusasetvatnet på Ørlandet, spesielt med henblikk på dyrking av Stamnesmyra. Institutt for Kulturteknikk, NLH, Ås, Stensiltrykk nr.2, 1974:1-7.

Jensen, John W. og Holten, Jarle. 1975. Flora og fauna i og omkring Rusasetvatnet, Ørland. K.norske Vidensk. Selskap Mus. Rapport Zool. Ser. 1975-2:1-20.

Jensen, John. W. 1987. Fauna i Rusasetvatn etter at vanndybden ble redusert fra 1,3 til 0,3 m. Universitetet i Trondheim. Vitenskapsmuseet. Rapport Zool. Serie 1987-1:1-20.

Kolle, Kari. 1976. Rusasetvatnet, før, nå - og i framtiden ? Upublisert stensil fra naturvernsekretæren i Ørland. 3 sider.

Kolle, Kari og Aalbu, Gro. Flerbruksplan for Rusaset - Reitan. Ørland kommune. Jan. 1989, 35 sider.

Ree, Viggo. 1980. Norsk navneliste for fugl. Toppdykker'n supplement. 42 sider.

Suul, Jon. 1974. Ornitologiske undersøkelser i Rusasetvatnet, Ørland kommune, Sør-Trøndelag. K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapport Zool. Ser. 1974-15: 1-32.

ISBN 82-7540-006-6